

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์เป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนและต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ เนื่องจากต้องศึกษาเกี่ยวกับความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ของตนและเกี่ยวข้องกับบรรพบุรุษ นอกจากนี้ยังต้องศึกษาถึงขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ซึ่งมีบางสิ่งบางอย่างที่เป็นความเชื่อเฉพาะของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งสมาชิกของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ต่างก็มีถือและหวงแหนในขนบธรรมเนียมประเพณีเหล่านั้น

ในการศึกษาเกี่ยวกับ "กลุ่มชาติพันธุ์มอญ" ในครั้งนี้ก็เช่นกัน ผู้วิจัยต้องศึกษาเกี่ยวกับการขำรงชาติพันธุ์ และการผสมกลมกลืนของชาวมอญบางชนหมาก โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับการสืบทอดบรรพบุรุษที่เป็นมอญ ภาษา ศาสนา พิธีกรรม ความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับความรู้สึกของชาวมอญที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเอง ในการศึกษาคครั้งนี้ ผู้วิจัยพบปัญหาและอุปสรรคหลายประการที่ขอเสนอแนะไว้ ณ ที่นี้ เพื่อจะได้เป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในโอกาสต่อไป จากประสบการณ์ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์มอญในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ระยะเวลา การที่จะศึกษาถึงวิถีชีวิตของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์นั้น จำเป็นต้องใช้ระยะเวลานานพอสมควรในการเก็บข้อมูล เพราะผู้วิจัยต้องสร้างความคุ้นเคย เป็นกันเอง และความเชื่อถือนั้นจะนำไปสู่ความไว้วางใจในการที่ชาวบ้านจะยอมบอกข้อมูลที่เป็นความจริงให้แก่ผู้วิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ย่อมต้องระวังตัวอยู่เสมอที่จะไม่ให้เกิดความขัดแย้งกับรัฐบาลไทยเพราะจะนำไปสู่ปัญหาใหญ่ต่อไปภายหน้า ในกรณีของชาวมอญบางชนหมากก็เช่นกัน ในช่วงที่ผู้วิจัยเข้าไปเก็บข้อมูลต่อแรก ชาวบ้านคิดว่าผู้วิจัยเป็นคนของรัฐบาลที่เข้ามาเก็บข้อมูลเพื่อส่งชาวมอญกลับไปประเทศพม่า ชาวบ้านจะบอกกับผู้วิจัยตลอดเวลาว่า เขาเป็นคนไทย แต่เมื่อผู้วิจัยทำความคุ้นเคยจนชาวบ้านไว้วางใจแล้วชาวบ้านจึงยอมบอกความรู้สึกที่แท้จริงว่า พวกเขา รู้สึกเป็นคนมอญ

2. ภาษา ภาษาเป็นตัวแปรสำคัญตัวหนึ่งที่จะทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลเร็วหรือช้า เพราะถ้าผู้วิจัยสามารถฟังหรือพูดภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เราต้องการศึกษาได้บ้างเล็กน้อย ย่อมทำให้ชาวบ้านยอมรับและเกิดความรู้สึกว่าเป็นหมู่พวกเดียวกัน จะทำให้ชาวบ้านยอมบอกความรู้สึกจริง ๆ กับผู้วิจัยเร็วขึ้น นอกจากนี้การที่เราสามารถเข้าใจภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เราศึกษา เราจะสามารถเข้าใจความหมายที่พวกชาวบ้านใช้พูดโต้ตอบกันได้ ในกรณีของชาวมอญบางชนหมู่มากก็เช่นกัน เมื่อผู้วิจัยเข้าไปสร้างความคุ้นเคยจนสามารถพูดได้บ้าง เมื่อผู้วิจัยถามคำถามเป็นภาษามอญว่า เขาเป็นโมนหรือเซม (หมายถึงว่าเป็นคนมอญหรือไทย) เขาก็จะตอบทันทีว่าเป็น "โมน" (หมายถึงเป็น "มอญ") ผู้วิจัยคิดว่าถ้าผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับภาษาของชาวมอญก่อน เข้าหมู่บ้าน ผู้วิจัยคงจะได้ข้อมูลเร็วกว่านี้ ซึ่งเป็นภาระประหยัดเวลาได้มาก

3. การเตรียมตัวให้พร้อม ก่อนที่จะเข้าหมู่บ้าน ผู้วิจัยจำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมและความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เราทำการศึกษา เพื่อเป็นการป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างเก็บข้อมูล เพราะว่าการที่เราทำผิดประเพณีหรือผิดพลาดใด ๆ เกิดขึ้นย่อมก่อให้เกิดอคติหรือภาพลบขึ้นในใจของชาวบ้าน ทำให้เกิดปัญหาตามมาหลายประการ ในกรณีของชาวมอญบางชนหมู่มากก็เช่นกัน ผู้วิจัยและญาติได้เข้าร่วมสังเกตการทำพิธีเลี้ยงผีประจำตระกูล "รามัญวงศ์" โดยที่ญาติของผู้วิจัยช่วยถ่ายรูปให้ตลอดพิธีกรรม มีอยู่ช่วงหนึ่งที่สมาชิกของตระกูลรามัญวงศ์เข้าไปเชิญวิญญาณของผีบรรพบุรุษในบริเวณในเรือนให้มากินเครื่องเซ่น ญาติของผู้วิจัยต้องการเข้าไปถ่ายภาพการทำพิธีกรรมในบริเวณในเรือนด้วย แต่วันนั้นเขาสวมเสื้อยัดสีแดงซึ่งเป็นข้อห้ามของชาวมอญว่า ผู้ที่สวมเสื้อยัดสีแดงห้ามเข้าบริเวณในเรือน เพราะจะเป็นการ "ผิดผี" จะทำให้ผีประจำตระกูลโกรธ และสมาชิกในตระกูลจะเกิดการเจ็บป่วยตามมา ปรากฏว่ามีผู้ห้ามไม่ให้ญาติของผู้วิจัยเข้าไปในบริเวณในเรือน ผู้วิจัยต้องกล่าวคำขอโทษต่อเจ้าของบ้าน และยอมรับคิดว่าเราไม่รู้อีก่อน และไม่ได้ตั้งใจที่จะทำผิดแต่ประการใด

4. ต้องอดทน การศึกษาเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์เป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนและเป็นเรื่องของความรู้สึกของสมาชิกของกลุ่ม ดังนั้นการที่คนต่างชาติพันธุ์เข้าไปซักถามและพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว, ครอบครัว, พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย และเรื่องของวัฒนธรรมเฉพาะของกลุ่ม ย่อมทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจและไม่พอใจ ผู้วิจัยต้องใช้เวลาสร้างความคุ้นเคย อดทน และอดกลั้นต่อคำพูดของบุคคลบางคนซึ่งเขาหวงแหนในกลุ่มชาติพันธุ์ของเขา ผู้วิจัยควรระลึกไว้เสมอว่าต้องให้

เกียรติและต้องเข้าใจประชากรของเราทุกคน พยายามอดทนและอดกลั้นให้มากที่สุด และค่อย ๆ แก้ปัญหาไปที่ละขั้นตอน ตัวอย่างในกรณีที่ผู้วิจัยทำการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยได้พบชาวบ้านท่านหนึ่งซึ่งไม่ยอมตอบคำถามใด ๆ ทั้งสิ้น พร้อมทั้งไล่ผู้วิจัยออกจากบริเวณบ้าน ในตอนแรกผู้วิจัยเกิดความท้อแท้และน้อยใจมาก ต้องหยุดเข้าหมู่บ้านไปหลายวันเพราะทำใจไม่ได้ เมื่อเข้าหมู่บ้านอีกครั้งผู้วิจัยได้สอบถามชาวบ้านท่านอื่น ๆ เพื่อต้องการทราบต้นเหตุของพฤติกรรมของชาวบ้านท่านนั้น ในที่สุดก็ได้คำตอบว่า เคยมีนักศึกษาจากสถานศึกษาในจังหวัดลพบุรีหลายรายได้ เข้าหมู่บ้านเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับชาวมอญ ซึ่งส่วนใหญ่จะศึกษาเกี่ยวกับศัพท์และคำเรียกชื่อสิ่งของต่าง ๆ เป็นภาษามอญ นักศึกษาเหล่านั้นมีเวลาในการศึกษาน้อยจึงไม่สามารถสร้างความคุ้นเคยและทำให้ชาวบ้านยอมรับไม่ได้ กอปรกับไม่มีการแนะนำตัวแต่อย่างใด สรุปลก็คือ ต้องการแต่ข้อมูลอย่างเดียว จึงทำให้ชาวบ้านบางท่านเกิดความไม่พอใจ และคิดว่าตัวของผู้วิจัยเองเป็นเหมือนกับพวกนักศึกษาเหล่านั้น จึงได้แสดงกิริยาที่ไม่เป็นมิตรต่อผู้วิจัย เมื่อผู้วิจัยได้ทราบความจริงจึงเกิดความเห็นใจชาวบ้านท่านนั้นเป็นอย่างมาก

ส่วนในด้านที่เกี่ยวกับชาวมอญบางชนหมากเองนั้น จากประสบการณ์ที่ผู้วิจัย ได้ศึกษาภาคสนามเป็นระยะเวลาพอสมควร ทำให้เกิดแนวคิดที่น่าจะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มชาติพันธุ์มอญเอง กล่าวคือ

1. ชมรมเยาวชนมอญลพบุรีควรจะมีบทบาทในการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาวมอญบางชนหมากให้มากกว่านี้ เพราะกลุ่มชาติพันธุ์มอญเป็นกลุ่มที่มีวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ควรจะมีการส่งเสริมให้มีการสอนภาษามอญ (ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน) กันอย่างจริงจังมากกว่าที่เป็นอยู่ และควรจะมีการฟื้นฟูประเพณีโบราณ เช่น การละเล่นต่าง ๆ ให้กับเด็กรุ่นใหม่ได้รู้จัก เหมือนกับการละเล่นของเด็กปัจจุบันโดยทั่วไป โดยให้มีการสอนกันในโรงเรียน ตัวอย่างเช่น จัดให้มีการสอน "การละเล่นสะบ้า" ในช่วงเวลาพักกลางวัน เพื่อปลูกฝังให้เด็กรู้จักวิถีการเล่นที่ถูกต้องตั้งแต่ยังเด็ก แทนที่จะจัดสาว ๆ ไปแสดงการละเล่นสะบ้าโชว์ในงานระดับจังหวัดเพียงปีละครั้งเท่านั้น

2. ควรจัดให้มีนิทรรศน์ที่เก็บรวบรวมศิลปวัฒนธรรม อันแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของชาวมอญบางชนหมาก แทนที่จะขายให้กับพวกพ่อค้ารับซื้อของเก่าจากกรุงเทพฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำราต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือ สมุดข่อย หรือใบลาน (เป็นภาษามอญ) ควรจะมีการเก็บรวบรวมไว้ด้วยกัน และมีการแปลเป็นภาษาไทยเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ต้องการศึกษาค้นคว้าและผู้สนใจทั่วไป เพราะจากการได้พูดคุยกับชาวบ้านและพระภิกษุสงฆ์ทำให้ทราบว่า มีตำราของชาวมอญจำนวนมากที่มีอยู่ในชุมชนมอญบางชนหมาก และปัจจุบันได้ถูกปลวกทำลายไปเป็นจำนวนมาก

อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยคาดว่าการศึกษาในครั้งนี้จะเป็ประโยชน์แก่ผู้สนใจในเรื่องของชาว
มอญได้มากพอสมควร และชาวมอญในชุมชนมอญบางชั้นหมากก็มีเอกลักษณ์เฉพาะของกลุ่มที่น่าสนใจ
ที่จะทำการวิจัยต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องพิธีกรรมที่เกี่ยวกับ "ผี" ซึ่งยังคงมีรายละเอียด
มากกว่าชาวมอญที่ Foster (1972) และสุภรณ์ โอเจริญ (2519) ได้ศึกษาไว้ อาจเป็นเพราะ
ชาวมอญบางชั้นหมากอยู่ห่างไกลจากกรุงเทพมหานครมากกว่า จึงทำให้ขำรงเอกลักษณ์บางส่วนไว้
ได้เป็นอย่างดี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย